

Başvuru Numarası : 2019 / 2628
Toplantı Tarihi / Sayısı : 10.03.2020 / 118
Karar Numarası : 2020 / 63
Başvuran : G. K.
Adres : B. T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu/B.
Muhatap : B. T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : B. T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu/B.

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, ceza infaz kurumu idaresi tarafından başvuran hakkında kanuna aykırı olarak disiplin cezası tesis edildiği ve koğuşunun değiştirildiği iddiaları kapsamında gereğinin yapılması talebine ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuru, 18/04/2019 tarih ve 2628 sayı ile kaydedilmiştir.
3. Başvuru dilekçesi ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesi sonrasında başvuru dilekçesinin değerlendirilmesi aşamasına geçilmiştir.
4. Başvuru kapsamında, B. T Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu ile ayrı ayrı yazışma yapıldığı ve 11/06/2019 tarih ve 2141 sayılı yazı ile yanıt verildiği görülmüştür.
5. B. T Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumunun 11/06/2019 tarih ve 2141 sayılı yazısı başvurana tebliğ edilmiş, tebliğden sonra başvuran tarafından 19/09/2019 tarih ve 3418 sayı ile kayda alınan yeni bir dilekçe gönderilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının yargı başlıklı 3. bölümünde yer alan Mahkemelerin bağımsızlığı alt başlıklı 138'inci maddesinde "Hakimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanı kanaatlerine göre hüküm verirler. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez, tavsiye ve telkinde bulunamaz. Görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz. Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez" denmektedir.

7. 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanununun "İnfaz hâkimliklerinin görevleri " başlıklı 4 üncü maddesinde "(1) Hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumları ve tutukevlerine kabul edilmeleri, yerleştirilmeleri, barındırılmaları, ısıtılmaları ve giydirilmeleri, beslenmeleri, temizliklerinin sağlanması, bedensel ve ruhsal sağlıklarının korunması amacıyla muayene ve tedavilerinin yaptırılması, dışarıyla ilişkileri, çalıştırılmaları gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin

şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak. (2) Hükümlülerin cezalarının infazı, müşahedeye tâbi tutulmaları, açık cezaevlerine ayrılmaları, izin, sevk, nakil ve tahliyeleri; tutukluların sevk ve tahliyeleri gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak. (3) Hükümlü ve tutuklular hakkında alınan disiplin tedbirleri ve verilen disiplin cezalarının kanun, tüzük veya yönetmelik hükümleri ile genelgelere aykırı olduğu iddiasıyla yapılan şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak. (4) Ceza infaz kurumları ve tutukevleri izleme kurullarının kendi yetki alanlarına giren ceza infaz kurumları ve tutukevlerindeki tespitleri ile ilgili olarak düzenleyip intikal ettirdikleri raporları inceleyerek, varsa şikâyet niteliğindeki konular hakkında karar vermek.” hükmü öngörülmüştür.

8. Ceza Muhakemeleri Kanununun "İhbar ve şikâyet" başlıklı 158. maddesi "(1) Suça ilişkin ihbar veya şikâyet, Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluk makamlarına yapılabilir. (2) Valilik veya kaymakamlığa ya da mahkemeye yapılan ihbar veya şikâyet, ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir. (3) Yurt dışında işlenip ülkede takibi gereken suçlar hakkında Türkiye'nin elçilik ve konsolosluklarına da ihbar veya şikâyetle bulunulabilir. (4) Bir kamu görevinin yürütülmesiyle bağlantılı olarak işlendiği iddia edilen bir suç nedeniyle, ilgili kurum ve kuruluş idaresine yapılan ihbar veya şikâyet, gecikmeksizin ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir. (5) İhbar veya şikâyet yazılı veya tutanağa geçirilmek üzere sözlü olarak yapılabilir. (6) İhbar ve şikâyet konusu fiilin suç oluşturmadığının herhangi bir araştırma yapılmasını gerektirmeksizin açıkça anlaşılması veya ihbar ve şikâyetin soyut ve genel nitelikte olması durumunda soruşturma yapılmasına yer olmadığına karar verilir. Bu durumda şikâyet edilen kişiye şüpheli sıfatı verilemez. Soruşturma yapılmasına yer olmadığına dair karar, varsa ihbarda bulunana veya şikâyetçiye bildirilir ve bu karara karşı 173'üncü maddedeki usule göre itiraz edilebilir. İtirazın kabulü hâlinde Cumhuriyet başsavcılığı soruşturma işlemlerini başlatır. Bu fıkra uyarınca yapılan işlemler ve verilen kararlar, bunlara mahsus bir sisteme kaydedilir. Bu kayıtlar, ancak Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından görülebilir. (7) Yürütülen soruşturma sonucunda kovuşturma evresine geçildikten sonra suçun şikâyete bağlı olduğunun anlaşılması halinde; mağdur açıkça şikâyetten vazgeçmediği takdirde, yargılamaya devam olunur." şeklindedir.

9. Ceza Muhakemeleri Kanununun Soruşturma İşlemleri kısmında yer alan ve bir suçun işlendiğini öğrenen Cumhuriyet savcısının görevi başlıklı 160'ıncı maddesinde "(1) Cumhuriyet savcısı, ihbar veya başka bir suretle bir suçun işlendiği izlenimini veren bir hâli öğrenir öğrenmez kamu davasını açmaya yer olup olmadığına karar vermek üzere hemen işin gerçeğini araştırmaya başlar. (2) Cumhuriyet savcısı, maddî gerçeğin araştırılması ve adil bir yargılamanın yapılabilmesi için, emrindeki adlî kolluk görevlileri marifetiyle, şüphelinin lehine ve aleyhine olan delilleri toplayarak muhafaza altına almakla ve şüphelinin haklarını korumakla yükümlüdür." şeklindedir.

10. 20.4.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 9'uncu maddesinin (i) bendinde, Kurumumuzun "özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek"le görevli olduğu düzenlenmiştir.

11. Aynı Kanunun 17'nci maddesinin birinci fıkrasında "Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir. Kuruma başvuru, illerde valilikler, ilçelerde kaymakamlıklar aracılığıyla da yapılabilir. Başvuru hakkının etkin bir şekilde kullanılmasına hiçbir surette engel olunamaz. Başvurulardan herhangi bir ücret alınmaz." Yine aynı maddenin ikinci fıkrasında "İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder. Bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi hâlinde Kuruma başvuru yapılabilir. Ancak Kurum, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hâllerde, bu şartı aramadan başvuruları kabul edebilir."

12. Aynı Kanunun 17'nci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca; "Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz." 8'inci fıkrasında "9'uncu maddenin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında yapılan başvurular hakkında da bu madde hükümleri uygulanır." ve 9'uncu fıkrasında "İşleme konulmayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir."

13. 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin (Yönetmelik) "Ön İncelemenin Yapılması" başlıklı 48'inci maddesine uyarınca başvuruların, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulması gerekmektedir. Yine yönetmeliğin 67'nci maddesi ikinci fıkrasına göre "Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir." hükmü yer almaktadır.

IV. DEĞERLENDİRME

A. Başvuranın İddiası ve Yapılan Yazışmaların Özeti

14. Başvurucu, 18/04/2019 tarih ve 1582 sayı ile kayda alınan dilekçesinde, yukarıda (bkz. par 1) belirtilen talepleri ile ilgili olarak gereğinin yapılmasını talep etmiştir.

15. Başvurucu, muhatap kurumun cevaplarına karşı sunmuş olduğu 19/09/2019 tarih ve 3418 sayı ile kayda alınan ikinci görüş yazısında özetle; hakkında tesis edilen disiplin cezasına karşı B. İnfaz Hakimliğine şikayette bulunduğunu, B. İnfaz Hakimliğinin 29.04.2019 tarih ve 2019/968 karar sayılı kararı ile söz konusu disiplin cezasının kaldırıldığını ve sorumlulardan şikayetçi olduğunu ifade etmiştir.

16. B. T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü sunmuş olduğu yazılı görüşlerde başvuran hakkında 5275 sayılı Ceza ve güvenlik Tedbirlerinin İnfazı hakkındaki Kanunun 40'inci maddesinin 2'nci fıkrasının (d) bendi uyarınca "olumsuz davranışa yönelik gruplaşmaya neden olmak veya bu amaca yönelik gruba katılmak" eyleminden ötürü Disiplin Kurulunun 12/04/2019 tarih ve 2019/616 sayılı kararı ile 1'er ay bazı etkinliklerden alıkoyma cezası ile

tecziye edildiğini, disiplin soruşturması başlatılması ve bu soruşturmaya bağlı olarak 5275 Sayılı Kanununun 49'uncu maddesi uyarınca başvuranın koğuşunun değiştirildiğini, ayrıca başvuranın söz konusu disiplin kurulu kararına karşı B. İnfaz Hakimliği nezdinde şikayet yoluna başvurduğu bildirilmiştir.

B. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 9'uncu maddesinin 1 inci fıkrasının (i) bendi yönünden;

17. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 9'uncu maddesinin 1'inci fıkrasının i bendine göre; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, Kurumun görevi arasında sayılmıştır.

18. Bununla birlikte somut başvuruda; infaz kurumu idaresi tarafından tesis edilen disiplin cezasının kanuna aykırı olduğu iddia edilmekte ve sorumlular hakkında gerekli işlemlerin başlatılması istenmektedir.

19. 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanun 4'üncü maddesinin 3'üncü fıkrası uyarınca hükümlü ve tutuklular hakkında alınan disiplin tedbirleri ve verilen disiplin cezalarının kanun, tüzük veya yönetmelik hükümleri ile genelgelere aykırı olduğu iddiasıyla yapılan şikâyetleri incelemek ve karara bağlama görevi infaz hakimliklerine aittir. Yine, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 160'ıncı maddesi ile Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 138'inci maddesi uyarınca suç iddiası mahiyetinde olabilecek uygulamaların soruşturulması, kovuşturulması Cumhuriyet Başsavcılıklarının ve akabinde bağımsız mahkemelerin görevi kapsamındadır.

20. Nitekim başvuran, Disiplin Kurulunun 12/04/2019 tarih ve 2019/616 sayılı kararı hakkında tesis edilen disiplin cezasına karşı B. İnfaz Hakimliği nezdinde şikayet hakkını kullanmış ve söz konusu disiplin cezası İnfaz Hakimliğinin 29/04/2019 tarih ve 2019/968 karar sayılı kararı ile iptal edilmiştir.

21. Somut başvurunun, ayrıca başvuran hakkında kanuna aykırı olarak disiplin cezası tesis eden görevliler hakkında gerekli işlemlerin başlatılması talebine ilişkin olduğu, kişinin bu iddialarını Ceza Muhakemeleri Kanununun 158'inci maddesi uyarınca doğrudan ilgili mercilere bildirebileceği değerlendirilmektedir.

22. Bu nedenle; söz konusu başvuruda kanuna aykırı olduğu iddia edilen disiplin cezasının kanuna aykırı olup olmadığını incelemek ve sonuçlarını ortadan kaldırmak münhasıran İnfaz Hakimliklerinin ve bu uygulamayı gerçekleştiren sorumlular hakkında yasal işlemleri başlatmak ise münhasıran Cumhuriyet savcılarının ve bağımsız mahkemelerin görevi kapsamında olduğundan Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında başvuruya konu edilemeyeceği değerlendirilmektedir.

23. Bu bağlamda başvuru hakkında ve 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 67'nci maddesinin 2'nci fıkrası gereği kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

V. KARAR

Açıklanan mevzuat ve gerekçeler çerçevesinde;

1. Kanunun 9'uncu maddesinin 1'inci fıkrasının (i) bendinde ifade edilen Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında kalmadığı, aynı zamanda kanunun 17. maddesindeki şartları da taşımadığı anlaşıldığından KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

2. Kararın taraflara TEBLİĞİNE,

3. Kararın KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

4. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yoluna başvurulabileceğine,

10.03.2020 tarihinde, OYBİRLİĞİYLE, karar verildi.

Süleyman ARSLAN
Başkan

Mesut KINALI
İkinci Başkan

Can ESEN
Üye

Dilek ERTÜRK
Üye

Halil KALABALIK
Üye

Harun MERTOĞLU
Üye

Hıdır YILDIRIM
Üye

Mehmet ALTUNTAŞ
Üye

Mehmet Emin GENÇ
Üye

Saffet BALIN
Üye